

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Petri Leurenii Societatis Jesu, SS. Theologiæ
Doctoris, & SS. Canonum Professoris Vicarius Episcopalis,
Sive Tractatus Quaternarius Per Quæstiones & Responsa
Canonica Deductus**

Leuren, Peter

Coloniae Agrippinae, 1708

160. An cognoscere possit causas matrimoniales.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74203)

l. cit. num. 13. ita ut in criminibus levibus vel extraordinariis, in quibus imponitur poena Judicis arbitrio, Vicarius quoque Episcopi facere possit compositiones juxta facti qualitatem; secus in criminibus gravibus, uti & in illis, in quibus taxata est poena à jure, & in quibus agitur de poena depositionis ab ordine, vel privationis beneficii. Citat pro hac limitatione Castrenf. Bertach. *ubi anec. Cuch. tit. de Vicar. Episc. num. 109.* Diaz. &c. Quam tamen limitationem etiam sublimitat *num. 16. & 17.* ita ut fieri possit hæc dispensatio seu commutatio poenæ ab Episcopo ejusve Vicario ante latam sententiam, non autem post, pro quo citat Cuchum. *Instit. jur. can. de Episc. num. 306.* Felin. *in c. qualiter. de accusat. num. 129.* Nisi forte in sententia fuerit reservatum jus mutandæ poenæ, aut concessa restitutio, adversus sententiam; aut aliqua justa causa impellat, ut Cuch. *l. cit. n. 308.*

PARAGRAPHUS VII.

De potestate Vicarii circa ultimas voluntates.

Questio 154. An Vicarius possit pias defunctorum voluntates demandare executioni?

Respondeo: sine speciali mandato Episcopi (qui constitutus quoque est executor piarum voluntatum. *l. si quis ad declinandam. §. ubi autem. c. de Episc. & Cleric. & ut latè Menoch. ad 4. remed. ad ipsi-scenda. num. 256.* & Cuch. *l. cit. de Episc. num. 142.* & seq. apud Sbroz. *l. 2. q. 49. num. 1.*) id non posse Vicarium, Barbof. *de potest. Episc. p. 3. allegat. 54. n. 104.* Pax Jord. *l. 12. tit. 1. num. 208.* Sbroz. *l. c. n. 2.* citato Bald. *in l. nulli. c. de probat. num. 8.* poterit tamen id ipsum ex speciali Episcopi mandato. Sbroz. *ibid.* Licet enim executor testamentarius facere nequeat subexecutorem, tanquam electa sit fides ejus & industria suæ personæ, ut probat *cit. l. nulli. & ibi Bald. num. 4.* in legatis tamen ad pias causas potest hujusmodi officium delegari. Sbroz. *l. cit. num. 3. & 4.* citans Bald. *in c. cum causis. de Cleric.* Tiraq. *de privilegiis pia causa. privileg. 31. in fine;* eò quod favore piarum causarum relaxentur juris subtilitates. Ad hoc verò, ut Episcopus in hujusmodi executionibus vices suas committere possit alteri, requiritur causa aliqua. Sbroz. *n. 6.* ex Bald. *in cit. l. nulli. num. 8.* Quin & limitationem aliam adjicit Sbroz. *num. 7.* ut Vicarius Episcopi habens speciale mandatum exequendi dictas voluntates, non censeatur adhuc habere mandatum ad liquidandum fructus.

Questio 155. An Vicarius ex officio suo compellere possit executores, fidei commissarios, etiam laicos ad exequendas pias defunctorum voluntates?

Respondet affirmativè Barbof. *l. cit. num. 105.* Sbroz. *l. 2. q. 50.* citans *c. Joannes. c. si heres. c. tua nos. de testamentis.* Pavin. *de potest. Cap. Sed. vac. p. 1. q. 8. num. 7.* Gemin. *consil. 114. n. 5.*

Questio 156. An possit quoque prorogare tempus executoribus?

Respondeo affirmativè. Barbof. *cit. num. 105.* Sbroz. *l. 2. q. 51. num. 1.* Idque etiam si sint Juris vel constitutionis Synodalis. Sbroz. *l. cit. citatis*

Calder. *cons. 5. tit. de Vicar. Felin. in c. ex parte. de consil. col. 3. post num. 1.* Ratio tamen quam adjicit Sbroz. nempe, quod id sit jurisdictionis voluntariæ, quæ transit in Vicarium, non magnopere urget; cum plura sint jurisdictionis voluntariæ, quæ non transeunt in Vicarium.

Questio 157. An Vicarius possit exigere rationes à testamentorum executoribus?

Respondet Sbroz. *l. 2. q. 52.* posse Vicarium tantum Ordinarium rationem exigere ab executoribus de testamentorum executionibus, etiam Religiosis exemptis, & delinquentes circa illas punire juxta *Clem. 1. de testam. & ibi Glof. & Canonist.* quem textum etiam allegat Pavin. *p. 1. q. 8. num. 5. & p. 2. q. 7. num. 6.* pro Capitulo Sede vacante ejusque Vicario.

Questio 158. Quid possit Vicarius circa mutationem ultimarum voluntatum?

Respondeo: posse Vicarium Episcopi in erectione Ecclesiæ & applicatione bonorum eidem relictorum in aliquo mutare voluntatem testatoris, decisum fuisse à Rota teste Mohed. *decis. manuscrip. 124.* refert Sbroz. *l. 2. q. 54.* Barbof. *l. cit.* quò ad hoc punctum remittit ad Moner. *de commut. ultim. volunt. c. 5. num. 484.* verum videndum, quid hac in parte, & quo jure comperat Episcopis ipsis, & de in applicandum vel negandum ejus Vicario.

Questio 159. An Vicarius Episcopi adire possit hereditatem lucrosam delatam Ecclesiæ Cathedrali?

Respondeo: affirmari id absolute à Pavin. *l. cit. p. 2. q. 8. num. 27.* Sbroz. verò *l. 2. q. 53.* id verum existimat, ubi adest speciale mandatum. Rationem dat, quòd Vicarius Episcopi economum Ecclesiæ constituere nequeat, nisi adsit speciale mandatum. Pro quo citat Felin. *in c. quoniam. de offic. ordin. in fin. Lap. allegat. 8. ubi Apostil. Mandos. in verb. economum.*

PARAGRAPHUS VIII.

De potestate Vicarii circa matrimonialia.

Questio 160. An Vicarius Episcopi possit cognoscere causas matrimoniales?

1. Respondeo primò: causas matrimoniales ex speciali commissione Episcopi posse cognoscere à Vicario. Sbroz. *l. 2. q. 42. a num. 5.* Pich. *ad tit. de offic. Vicar. num. 47.* citans Sanch. *de matrim. l. 2. d. 40. num. 17. in fine.* Rebuff. *in pr. tit. form. Vicar. num. 155.* Tametsi enim cognitio hujusmodi causarum spectet ad Episcopalem dignitatem, ut rectè Sbroz. *l. cit. num. 6.* non tamen ideo incommisibilibus est alteri non Episcopo; cum etiam ea, quæ dignitatis Episcopalis sunt, inferiori Episcopo committi possint. Sbroz. *l. 2. q. 28.* citans Abb. *in c. quanto de consuetud. num. 2. in c. accidentibus. de excess. Prelator. num. 2. & 3. Syl. in sum. v. Episcopus. num. 9. &c.* Tametsi etiam causis criminalibus æquiparentur, sintque inter causas majores & arduas, quippe in quibus agitur de statu hominis juxta *c. penult. de in in-*

integ. restituit. non sunt tamen adeo arduæ & difficiles, ut à solo Episcopo cognosci & expediri debeant, & nullatenus ab alio. Unde si committi possunt hujusmodi causæ discutendæ, & dijudicandæ Doctoribus aliis, qui non sunt ejus Vicarii, ut Alex. conf. 149. vol. 3. apud Sbroz. cit. q. 42. num. 7. multo magis committi poterunt Vicario; cum juxta dicta à nobis sæpius illi multa committi possint, quæ aliis committi non possunt, ut Felin. in c. quod sedem. de off. ordin. num. 2. Riminald. in l. 1. ff. de off. ejus. num. 89. Neque his obstat dispositio Trident. sess. 24. c. 10. ubi causæ matrimoniales examini tantum Episcoporum committuntur, ut patebit ex dicendis paulo post.

2. Tametsi autem Episcopus causas illas matrimoniales, quæ ad ipsum spectant, jure ordinario committere possit Vicario, non tamen delegatas ei à Papa subdelegare eidem posse tradit Sbroz. cit. q. 42. n. 9. juncto n. 18. causa enim matrimonialis gravis est & ardua. Sbroz. num. 10. citatis Socin. Jun. conf. 86. num. 6. in 2. Cravet. conf. 281. col. 3. juxta c. mulier. de jurejur. causæ autem graves & arduæ subdelegari nequeunt exinde, quod in iis censetur electa industria personæ, cui delegatae sunt. Sbroz. num. 11. citatis Alex. in l. 1. ff. de offic. ejus in princ. Jason. ibidem n. 6. Seytel. not. 3. Cravet. conf. 303. col. 2. & c. quo fit, quod curia non consuevit committere causas matrimoniales nisi Episcopis, teste Abb. in c. si pro debilitate. de off. delegat. num. 4. Decius in c. proposuisti. de probat. in princ. apud Sbroz. num. 13. Stylus autem curiæ habeatur pro lege, & est observandus. Sbroz. num. 14. citans Roland. conf. 70. num. 12. vol. 1. Redoan. de spol. q. 7. num. 18. & c. Item quod intentio Papæ delegantis Episcopo istiusmodi causas ad Episcopum restricta videatur exinde, quod si Papa noluisse restringere ad Episcopum delegationem, utique mentionem fecisset de ejus Vicario in rescripto delegationis, sicut solet in omnibus aliis Brevibus sub hac forma rescribere: *Venerabili Fratri Episcopo N. seu dilecto filio ejus Vicario in spiritualibus generali*: ita ut nulla facta mentione Vicarii, is exclusus censetur. Nihilominus Sbroz. l. cit. num. 30. admittit, in discussione causæ matrimonialis (intellige, etsi de cætero electa sit industria personæ Episcopi) posse committi Vicario examen testium, etiam per viam nudi articuli; eo quod quamvis aliàs causa alicui committi non possit, possit tamen committi articulus, ut Archid. & Gl. in c. si unum. de rescrip. v. causa. Verumtamen hæc Sbrozii doctrina non usquequaque subsistere videtur. Verum utique & indubitatum est, quod ubi electa industria personæ in delegatione, is vices alteri committere nequeat. c. fin. s. u cui. de off. deleg. & ibi DD. Alex. conf. 10. l. 1. Menoch. conf. 69. num. 55. in 1. Ruin. conf. 148. num. 1. in 4. citati à Sbroz. num. 12. sed si nihil aliud expressum in rescripto, sola gravitas causæ hanc electionem industriæ personæ inferre non videtur, prout etiam tradit Decius in cit. c. pro debilitate num. 4. apud Sbroz. num. 15. quod ad hoc, ut causæ subdelegari non possint, non sufficiat esse simpliciter graves, sed debeant ita esse graves, ut sine præsentia delegati terminari non possint, quales non sunt de se causæ matrimoniales. Confirmatur hoc ipsum ex eo, quod in c. statutum. de prob. in 6. disponitur, quod collationem beneficiorum & dignitatum alias exequendam per solum Episcopum in defectum Papæ exequi possit Vicarius generalis ex mandato speciali; ut ipse Sbroz. refert num. 24. quod non satis diluit ipse num. 16. dum inquit, ab uno non esse argumentandum ad

alterum, & ex quo Vicarius fuit habitatus ad unum, nempe ad conferenda beneficia, non fuerit habitatus ad aliud, nempe ad cognoscendum de causis matrimonialibus. Nam adhuc recte in præsentem ab uno ad alterum arguitur, quod sicut unum, sic & alterum possit committi, dum alterum illud non est majus, nec speciale quid continet, cur committi non possit, etsi jus nullum positivè dicat in particulari, illud posse committi. Neque etiam ille stylus curiæ ita constans est, ut Decius in c. proposuisti. quin causæ matrimoniales etiam aliis quam Episcopis delegari consueverint, V. G. Abbati, Præposito similive personæ in dignitate constitutæ, quin & ipsi Officiali Episcopi, ut patet ex cit. c. proposuisti. & ex litteris. de restituit in integ. & ibi Abb. & c. Neque etiam intentio illa Papæ ita restricta ad solum Episcopum ex eo satis colligitur, quod in rescripto nulla fiat Vicarii mentio: nam & ipse Sbroz. num. 21. taretur, eam rationem parum efficacem, dum inquit sed tamen melior est ratio superius adducta propter unitatem Episcopi & Vicarii, qui inclusus non videtur propter Episcopum (subintellige solius) mentionem secundum Archid. in c. Reatina. 63. dist. Felin. in c. si quis contra. de foro compet. num. 5. Unde posse Episcopum causam matrimonialem sibi specialiter commissam à Papa subdelegari alteri absolute tenent Laym. de jurisd. Ordin. concl. 95. Pirh. l. cit. & apud hunc Abb. in c. ex litteris. de offic. deleg. not. 2.

3. Respondeo tertio, secundum probabiliorum poterit quoque Vicarius Episcopi vi Officii sui, seu Vicariatus generaliter sibi commissi absque speciali mandato unâ cum Vicariatus commissione, aut etiam extra illam sibi dato causas matrimoniales cognoscere & dijudicare. Sbroz. in hac materia parum sibi constans. l. 2. q. 44. in fine. ubi, postquam proposuisset utramque sententiam, primò affirmativam, secundo negativam, ait: *à prima tamen sententia majore numero auctoritate probata non recedo*. Citatq; l. cit. num. 1. pro hac sententia affirmativa Cuchum instr. jur. can. de Episc. num. 123. Lambert. de jurep. l. 2. p. 2. q. 2. a. 3. Covar. in Episc. l. 4. c. 8. §. 12. num. 1. Abb. & Præposit. in c. sine. de cognat. spirit. Adem tenet Barbof. de potest. Episc. p. 3. alleg. 54. num. 94. citans insuper Sanch. de matrim. l. 3. d. 29. à n. 18. Anton. Gomez. in Bullam cruciat. c. 444. num. 28. Salz. ad Bernard. Diaz in pract. crimin. c. 73. in fine. Item Ventrigl. Tom. 2. annot. 14. §. 1. num. 25. citans præterea Riccium in pr. p. 4. resolut. 471. Genuens. in pract. c. 26. num. 1. Item Azor. p. 2. l. 3. c. 45. q. 2. Pirh. l. cit. num. 47. Pax Jord. l. cit. num. 147. contra Rebuff. l. cit. Ledesim. de matrim. q. 45. a. 1. Item Azor. p. 2. l. 3. punct. 3. dub. 4. Ugolin de off. Episc. c. 4. §. 7. num. 2. apud Barbof. allegantur pro hac sententia à Barbof. l. cit. alleg. 84. num. 3. & Pirh. c. 1. de frigidis & maleficiat. ubi dicitur ab uxore in causa divortii ponendam querelam coram Episcopo, aut ejus missio; per missum autè intelligitur Vicarius Episcopo, à Glossa, & c. fin. de cognat. spirituali, ubi habetur impedimentum matrimonii propositum coram Officiali Cantuariensi, & sic supponitur Vicarium posse cognoscere de causis matrimonialibus. Est quoque ratio, qua etiam hæc causæ spectent ad dignitatem Episcopalem, spectant tamen quoque ad jurisdictionem ordinariam Episcopi. Laym. in c. licet. de offic. ordin. in 6. num. 3. citans c. accedentibus. Neque adeo arduæ & difficiles, ut à solo Episcopo cognosci debeant, hoc præsertim tempore, quo plurimis doctorum scriptis & commentariis sunt illustratæ. Neq; etiam nominatim exceptæ sicut causæ criminales,

qui

quibus æquiparantur *c. penult. de in integ. restitut. in eo* solum, quod per arbitros cognosci non possunt. Neque à jure in *c. accedentibus*, neque à Trident. *sess. 24. c. 20.* (dum ibi nomine Episcopi comprehenditur quoque Vicarius, ut una eademque cum illo persona juxta dicta superius) adimitur Vicario potestas cognoscendi causas matrimoniales, sed solum inferioribus Episcopo Prælati, puta Archidiacono, &c. Monet tamen rectè Pirh. hac in re spectandam consuetudinem cujusque Diocesis; cum in pluribus locis proprii Judices causarum matrimonialium ab Episcopis constitui soleant.

Quæstio 161. Quid possit Vicarius circa remittendas denunciations matrimoniales?

Respondeo primò: quod minus parochi has denunciations faciant, absque sua licentia, minimè impedire potest Vicarius generalis Episcopi. Barbof. *de offic. & potestate Parochi. c. 2. num. 16.* testans, sic censuisse S. Congregat. Concil. 27. *Maii. 1617.* & ex eo Ventrigl. *Tom. 2. annot. 14. §. 1. n. 26.*

2. Respondeo secundò: posse Episcopum dare specialiter Vicario suo facultatem, etiam generalem remittendi denunciations. Sbroz. *l. 2. q. 42. n. 28.* Garc. *p. 5. c. 8. n. 61.* & à fortiore AA. omnes citandi pro respons. seq. contra Cephal. *conf. 421. n. 72. l. 3.* Menoch. *conf. 69. à num. 55. l. 1.* apud Sbroz. censentes, nequidem Episcopum posse specialiter mandare Vicario suo hanc facultatem remittendi denunciations. Trident. enim *sess. 24. c. 1.* remittit iudicio & prudentiæ Ordinarii illas denunciations, & idèd cum juxta communem Vicarius sit Ordinarius, non tantum videtur electa industria personæ Episcopi, sed etiam ejus Vicarii, qui tanquam Ordinarius videtur in illo decreto comprehensus: & si etiam Concilium loqueretur de Episcopo, non tamen excluderetur ejus Vicarius; quia & is sub Episcopi mentione & nomine continetur secundum Archid. in *c. Reatina. dist. 63.* Felin. in *c. si quis contra. de foro compet. num. 5.* & aliàs Tridentina Synodus volens Episcoporum Vicarios in suis decretis excludere ab aliqua facultate, quæ Episcopo conceditur, dicere solet: *eis tantum & non eorum Vicariis, sit permissum: ut sess. 24. c. 6.* ita fere Sbroz. *cit. q. 42. num. 28. & 29.*

3. Respondeo tertio; juxta probabiliorem posse Vicarium sine speciali commissione vi solius generalis commissionis Vicariatus in dictis proclamationibus seu denunciations dispensare ex causa, easque penitus remittere, seu dare licentiam contrahendi matrimonium. Sbroz. *l. 2. q. 202.* ubi verius esse videtur, quod Vicarius Episcopi tanquam Ordinarius possit ex causa dare licentiam contrahendi matrimonium non præcedentibus denunciationsibus. *l. 2. q. 42.* ubi videmus quotidie per Vicarios Episcoporum remitti ex causa denunciations istas quemadmodum per Episcopos: Laym. in *c. ult. de offic. Vicar. in 6. num. 9.* Pirh. *l. cit. num. 58.* Pax Jord. *l. 3. tit. 7. num. 7.* citans Bonacin. *de matrim. q. 2. p. 6. num. 7.* Sanch. *de matrim. l. 3. d. num. 9.* & 10. ac dicens hanc sententiam approbari à praxi, dum Vicarii generales passim in his dispensant. Item Ventrigl. *l. cit. Card. de Luca ad Tridentinum d. 26. num. 26.* ubi is: *Concilia loquente de Ordinario, receptum est, ut sub ejus nomine veniat Vicarius, qui in denunciationsibus dispensare valeat.* Barbof. *de potestat. Episc. allegat. 32. num. 29.* citans Chokier. *de jurisdic. Ordinarii in exemp. p. 1. q. 1. num. 1.* Basil. Pont. *de matrim. l. 5. c. 26. §. 4.* Reginald. *l. 31. num. 23.* Gratian. *discept. for. c. 83. num. 10.* Molfel. *Theol. mor. tr.*

4. c. 8. man. 10. Gaspar Hurt. *de matrim. d. 5. diff. 19. num. 63.* Vulp. in *pr. c. 15. num. 10.* Narbon. *de appellat. à Vicar. ad Episc. p. 1. num. 256.* & alios quamplurimos contra Cephal. & Menoch. ut *respons. præced.* Item contra Suar. *de Paz. in præct. Tom. 2. præliud. 3. in fine.* Henriq. *l. 11. c. 3. num. 5.* Spino. *de testam. Gl. 15. principal. num. 29.* Gomez. in *Bull. cruciat. c. 4. n. 19. & 21.* Posslev. & alios apud Barbof. *l. cit.* Item contra Meroll. *Theol. mor. p. 3. disp. 7. c. 6. dub. 17. num. 154.* apud Ventrigl. Item contra Garc. *de benef. p. 5. c. 8. num. 61.* ubi: quod Vicarius Episcopi non possit dictas denunciations remittere sine speciali commissione declaravit S. Congregat. prout sibi dixit Auditor Cardinalis Matthei, Præfeci dictæ Congregat. item contra Fagn. in *c. cum inhibito. de clandest. despons. num. 9.* apud Carol. de Luca. *ad Ventrigl. l. cit. num. 6.* quo tamen loco Fagnanus plus non habet, quam quod in libris S. Congregat. manu Cardinalis Carafæ annotatum sit, Gregorium XIII. dixisse, in dicto concilii decreto *sess. 24. c. 1.* appellatione Ordinarii non venire nisi solum Episcopum. Ratio responsionis nostræ satis insinuata *respons. præced.* & datur à Barbof. *l. cit. num. 28.* Pirh. Pax Jord. Laym. *locis. cit.* quod in Trident. *sess. 24. c. 1.* potestas in his denunciationsibus dispensandi committitur Ordinario; nomine autem Ordinarii non minus veniat Vicarius quam Episcopus; & quoties aliquid Episcopo conceditur, ut Barbof. *cit. num. 28.* ex Sanchi. *l. cit.* persona Vicarii non excluditur, sed potius sub eadem dispositione comprehenditur, nisi Vicarius reperitur expressè exclusus, & modò materia Vicario ex ejus officio congruat, ut apud eundem Barbof. Gratian. *l. cit. n. 11.* Gutier. *de matrim. c. 59. n. 11.* Sperell. in *decis. for. Eccl. decis. 97. n. 1.* Genuens. in *pr. Curia Archiepisc. Neapol. c. 26. num. 1.*

4. Illud tamen hic observandum, quod habet Laym. *l. cit.* nihilominus posse Episcopos ejusmodi facultatem dispensandi in denunciationsibus, uti & approbandi confessarios sibi ipsis reservare, ut Sanchi. *l. cit.* Sbroz. *l. 2. q. 112. num. 6.* Gutt. *qq. can. l. 1. c. 19. num. 15.* quos citat. Cum enim Episcopus generalem Vicarium suum pro voluntate sua instituat, & amoveat, ideo vel amplam vel restrictam potestatem ei conferre, aut sententiam datam extendere, aut restringere non prohibetur. Laym. *l. cit.* citans Piacet. *pr. Episcop. p. 2. c. 4. n. 12.* Garc. *p. 5. c. 8. num. 86.* citatis aliis. Unde an Vicarius hic & nunc in dictis denunciationsibus remittendis dispensare valeat, colligendum ex mente Episcopi, & ex consuetudine hujus vel illius Ecclesiæ; ita tamen, ut si in generali commissione Vicariatus, aut extra id expressum non sit ab Episcopo, aut aliud habeat dicta consuetudo, id possit Vicarius.

Quæstio 162. Num Vicarius per seipsum possit assistere matrimoniis sine speciali mandato ex proprio officio?

Respondeo affirmativè: Ventrigl. *Tom. 2. annot. 14. §. 1. num. 27.* Barbof. *de potestat. Episc. allegat. 32. num. 117.* citans Ledesm. in *sum. p. 1. de matrim. c. 4. concl. 4. dub. 17.* Henriq. *l. 11. c. 5. num. 4.* Sanchi. *de matrim. l. 3. d. 29. num. 18.* Basil. Pont. *de impedim. matrim. c. 26. §. 6. vers. idem etiam.* Azor. Gutier. *tr. de matrim. c. 66. num. 12. & c. 69. n. 9.* Narbon. *de appell. à Vicar. ad Episc. p. 1. num. 201.* Hurtad. *de matrim. d. 5. diff. 9. num. 31.* &c. Idque quia Vicarius venit nomine Ordinarii, Ventrigl. Barbof. *locis cit.* juxta dicta à nobis sæpe.

2. In hoc verò, num assistere possit matrimonio,